

“Enlloc de l'Alcorà es diu que la dona hagi d'anar tapada”

26/02/2019 - El Punt Avui

A continuació reproduïm l'entrevista que li ha fet El Punt Avui a Dolors Bramon, islamòloga.

Un tema que no coneixem prou bé o que no volem conèixer prou bé.

O que no volen que coneixem bé.

Però qui és que no ho vol?

Ah, això no ho sé, el que sí que noto és molt d'interès de la gent. Les sales, és veritat, sempre s'omplen. Hi ha molta gent a Catalunya que té musulmans per veïns, és normal que ens interessem per qui tenim al costat. A vegades per por, a vegades simplement perquè és agradable conèixer cultures noves.

De fet, ignorar l'islam és ignorar la nostra pròpia història, perquè els musulmans van arribar a casa nostra el 713. Aleshores van començar pràcticament nou-cents anys de cohabitació, després d'una conquesta menys violenta del que tenim assumit.

Jo no en dic ni conquesta, sinó passeig. No, és broma... No podem parlar de passeig, però cal tenir en compte que en catorze anys van anar de Gibraltar fins a l'altra banda dels Pirineus. Va ser una invasió sense tanta sang i tantes espases com ens explicaven a batxillerat a la meua edat. A la pràctica va ser molt diferent. A Girona, per exemple, van obrir les muralles i els van dir: "Passin, passin."

Al cristianisme hi havia poca estructura, poca organització, i en canvi molt de paganisme. Per això es va produir la figura dels conversos, cristians que durant la invasió es van passar a l'islam. Un fenomen que a la inversa no es va donar tant.

Generalment a un musulmà li és molt difícil deixar de ser-ho. Una vegada la gent arriba a l'islam s'hi sol quedar. Conec moltes persones que han passat per moltes religions abans de ser musulmans, que han fet una processó de creences fins a arribar a l'islam i ja no han canviat.

Conversos, per cert, que prefereixen altres noms, com ara neomusulmans o retornats.

Se n'ha de dir conversos a l'islam o neomusulmans. Fa temps hi va haver un debat sobre l'ús del terme *retornats* perquè ells consideren que els primers humans van ser musulmans i que, per tant, es tracta del retorn a la fe original. Però jo, que tinc molt de contacte amb els Mossos d'Esquadra, he de dir que ara el terme *retornats* té connotacions perilloses, perquè els cossos policials ho fan servir per referir-se als que van a Síria o a l'Iraq a fer terrorisme i tornen cap aquí. Per tant, ara dir que ets un retornat és perillós perquè com a mínim seràs vigilat.

En qualsevol cas, els lligams històrics són evidents. El darrer califa de Còrdova, per exemple, està enterrat en terres lleidatanes, tot i que no se sap si a Lleida o a Balaguer.

Sí, els textos diuen que en terres lleidatanes. Si es fa història de Catalunya des de Madrid, terres lleidatanes són Lleida i ja està. Però en realitat no s'han localitzat les restes del califa. A Balaguer hi ha un castell preciós, que precisament es diu castell Formós, que bé podria ser el darrer habitacle del darrer califa andalusí, una autoritat molt important que va fer una mala fi.

Al marge de l'interès personal que pugui tenir cadascú, o no, per acostar-se al que significa el món de l'islam, en general hem d'admetre el nostre desconeixement. Jo el vaig constatar, aquest desconeixement, el dia que vaig visitar-la a casa seva i em va ensenyar la figura tallada en fusta d'un porc senglar que té a la seva biblioteca. Aleshores em va dir que els musulmans, que no poden menjar porc, resulta que sí que poden menjar senglar.

Una vegada, a la frontera entre Tunísia i Algèria, vam menjar una llonganissa de senglar molt bona amb amics musulmans. Jo també contradic que no puguin beure alcohol. L'Alcorà fa referència a les begudes alcohòliques en quatre moments. És cert que recomana abstenir-se'n, però hi ha un fragment molt clar que diu: "No us acosteu a l'oració en estat d'embraguesa, espereu que sapiguen el que dieu." Jo entenc que no pots anar a resar borratxo, no pas que no puguis beure alcohol. Això va per èpoques, ara les coses s'han endurit. Deu anys enrere trobaves alcohol pertot arreu, a tots els restaurants, i en podies comprar. Ara és més difícil, però també en trobes. I en fabriquen. A Tunísia fan un aiguardent de figues que diuen que és boníssim.

Per no saber, sovint ni tan sols sabem que el terme 'moro' no és un terme despectiu, sinó geogràfic. De la mateixa manera que el terme 'àrab' és lingüístic o cultural, no pas religiós. Al món, de fet, hi ha vint-i-quatre països que tenen l'àrab com a idioma vehicular i no són musulmans. A Turquia, per exemple, són musulmans però no són àrabs. I de musulmans n'hi ha també milions a Rússia. Això dificulta fer-ne un cens fiable, tot i que es calcula que són 1.700 milions de persones.

Costa de saber la xifra exacta per tres motius. Primer, perquè són molts. Segon, perquè no tots els països amb població islàmica tenen un pòsit d'estadística, no tenen costum de fer-ne. I en tercer lloc, creixen moltíssim; l'islam és la religió que més creix al món en els darrers temps, també als Estats Units.

A què ho atribueix?

És una religió que no té dogmes i, per tant, és més fàcil d'accedir-hi. Cada religió prohibeix les seves coses, però en principi totes volen que siguis bona persona. Una altra cosa és el que fan els practicants, com les interpreten.

Bé, anem als llibres. Vostè té una extensa obra publicada. Els darrers, 'Moros i catalans', d'Angle Editorial; 'L'islam avui', d'Editorial Fragmenta, i aquest, 'El Corán. Una inmersión rápida', de l'editorial Tibidabo, que forma part de la col·lecció dirigida pel catedràtic de ciències polítiques de la Universitat Pompeu Fabra Ferran Requejo. Suposo que va escriure aquest llibre conscient que una part de la societat catalana mai tindrà l'impuls d'obrir-lo.

Doncs és una llàstima, perquè l'islam té una cultura, religiosament parlant, tan important com la cristiana o la jueva. L'Alcorà és un llibre, segons els musulmans, dictat per déu. És un llibre molt necessari. T'hi pots informar perfectament de quina és la doctrina bàsica, d'una manera fàcil, perquè jo escric planerament..., això és el que em diuen...

L'Alcorà va ser escrit fa mil quatre-cents anys en una llengua antiga, i això facilita que el contingut estigui exposat a manipulacions malintencionades.

I fins i tot benintencionades. Per entendre'l en l'idioma original, cal haver estudiat llengua clàssica i, per tant, un imam et pot deformar el que hi diu. És igual com quan jo era jove i el culte catòlic era en llatí. Abans d'aprendre llatí, és fàcil imaginar que devíem dir moltes bestieses.

I el capellà feia missa d'esquena...

I tant, encara s'entenia menys i era tot més misteriós. Tornant a l'Alcorà, té aquesta dificultat: la llengua s'ha dividit en molts dialectes i entendre el llibre vol un esforç i sobretot tenir un bon mestre que no t'ho expliqui malament.

Enlloc diu que les dones hagin d'anar tapades.

Ni tan sols els cabells, perquè no se'n parla, d'elements pilosos. El que sí que diu és que cal que homes i dones vesteixin amb decència. Però tots sabem que el concepte de decència ha evolucionat molt al llarg dels segles. Les dones no poden anar tapades com en temps del profeta.

Però existeix una certa regressió a l'hora de tornar a fomentar l'ús de determinades peces entre la joventut musulmana.

Sí, hi intervenen diferents factors. El primer és el poder dels governs del Golf, que mantenen les dones tapades i quietes. Després també hi ha la reacció contra la prohibició dels governs occidentals que han intentat suprimir aquestes imposicions; es tracta d'una reacció contestatària de noies a les quals jo havia vist la panxa i fins i tot el tanga i que ara veig que van tapades.

La mateixa religió islàmica, d'altra banda, reconeix determinats drets femenins. Per exemple, el dret a signar un contracte que obliga el marit a observar la monogàmia i on s'estableix que elles tenen llibertat per sortir de casa per anar a treballar. El problema, segurament, és que les dones ho desconeixen.

No ho saben perquè les seves mares i les seves àvies segurament tampoc n'estaven assabentades. Els primers anys d'ensenyar islam a la universitat, a les alumnes els creixien les orelles quan escoltaven els drets que jo els explicava que tenien. "Això a casa no m'ho expliquen", em deien. I jo les animava a explicar-ho a les seves filles. És una generalització, és clar, n'hi ha que en saben molt. El pas que es va fer pel que fa als drets de les dones àrabs abans i després de l'islam va ser un pas de gegant. Ara bé, una vegada mort el profeta, els seus seguidors van tornar a endreçar els drets de la dona en un calaix. Per això s'ha de fer aquest esforç.

S'ha d'ensenyar l'àrab i l'islam a les escoles públiques catalanes?

La llengua àrab, sí. Ensenyar l'islam ja és més delicat. Un capellà pot fer molt de mal, des de la trona. Quan jo era jove els capellans no eren pas un model de tolerància, sinó més aviat el contrari.

En la seva condició de filòloga, es preocupa molt per la terminologia. Va col·laborar en la traducció de l'Alcorà al català i a més ha insistit molt a la Reial Acadèmia Espanyola per tal que mantingués el fonema 'g' a l'hora de referir-se al gihadisme. No li han fet cas, en castellà parlen de 'yihadismo', amb 'y'.

"És que els castellanoparlants no sabem dir *Girona*", ho argumenten, i, en canvi, no tenen cap problema per dir *Jimmy*. O sigui, quan ve de l'àrab no ho saben dir i quan ve de l'anglès, sí. Encara no és tan greu això com la següent cosa que ha fet el diccionari de la Reial Acadèmia: tot i els advertiments, consideren que "*la yihad*" és la guerra santa, o sigui l'han feminitzat. Feminitzar els termes negatius no és el camí. En canvi, l'Institut d'Estudis Catalans en aquest sentit va ser pioner i ho va fer bé.

M'agradaria acomiadar l'entrevista amb una frase de la seva àvia, tinc entès. "Dolors, gràcies a déu et guanyes la vida", li deia, carregada d'ironia.

Sí [riu], es pot dir que és veritat.

Una conferenciant que sempre fa ple

Dolors Bramon és filòloga, doctora en semítica, en geografia i història, professora de la Universitat de Barcelona i sobretot islamòloga. Assagista, articulista i conferenciant, d'aquelles conferenciantes que omplen les sales a on va perquè des de la seva condició d'estudiosa de l'islam ens parla d'un tema que no coneixem prou bé o que no volem conèixer prou bé. Veient com sempre omple les sales on parla, l'interès de la gent és evident.